

CONTENTS :

* The Unknown Marine Badge	St. Bulkiewicz	p. 3
* About The Unpublished Coin (Ort koronny) Dated 1658.	P. Bohdanowicz	p. 4
* Dominican Fair	P. Bohdanowicz	p. 9
* Warning : Counterfeits.	Al.M. Kuźmin	p. 9
* Numismatic SKOK's	H. Kościński	p. 10
* The Exhibition Of Warsaw Medals	Al.M. Kuźmin	p. 12
* The Unknown Medal	Al.M. Kuźmin	p. 13
* The Register Of Gdańsk's Medals	M. Frąckowiak	p. 15
* News From Gdańsk Section Of PTN	ALEMKA	p. 19

SUMMARY IN ENGLISH :

The first article in this issue of GZN concerns an unknown marine badge which was probably minted in 1920s. The meaning of characters presented on this badge hasn't been known so far but other elements as the ship, life belt, anchors, axes and flames suggest the connection with fire-marine life-saving.

From the next article we can know about some interesting coins (Ort dated 1658) with mistakes in their inscriptions. There are many photos, pictures and detailed descriptions attached to this article.

There are a short opinion of this year's Dominican Fair which took place in August in Gdańsk and some warnings against counterfeits of coins in the following articles.

The register of Gdańsk's medals and lots of interesting news from Gdańsk Section of PTN bring this issue of GZN to an end.

"The Column Of Curiosities" as usual contains very interesting descriptions of unique coins. This time the Lithuanian shilling (szeląg litewski) with punched date 1627/6 has been described in full details.

Translated by KARO

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 26

W numerze m.in. :

Nieznane powiązania znanych stempli, ciekawy artykuł Pawła Bohdanowicza

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

Pismo ukazuje się od 1988 roku

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne

Oddział w Gdańsku

Redaguje:

Aleksander M. Kuźmin

Współpraca:

Aleksandra Szymańska

Miłosz Frąckowiak

Henryk Kościński

Paweł Bohdanowicz

Zdjęcia:

Alfons Klejna

Cyfrowa obróbka zdjęć:

Aleksander M. Kuźmin

Paweł Bohdanowicz

Wydawca:

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne

Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy:

80-958 Gdańsk ul. Mariacka 25/26

tel. (0 58) 31-50-32

Adres redakcji:

81-601 Gdynia ul. Apollina 38

tel. (0 58) 21-43-67

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprowadzane wewnątrz
Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada za treść
zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów odpowiedzialni są
autorzy.

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE

NR 26

GDYNIA, czerwiec 1996r.

W NUMERZE :

Nieznana odznaka morska	St. Bulkiewicz	str. 3
O nie publikowanym omyłkowym orcie koronnym z 1658 roku. O nieznanach powiązaniach znanych stempli i jeszcze o tymfie z błędem "GOR"	P. Bohdanowicz	str. 4
Jarmark Dominikański	P.	str. 9
Uwaga na fałszerstwa	Al. M. Kuźmin	str. 9
Numizmatyczne SKOK-i	H. Kościński	str.10
Wystawa medali "Emisje własne mennicy Warszawskiej"	Al.	str.12
Nieznany medal	Al. M. Kuźmin	str.13
Rejestr medali gdańskich (cd)	M. Frąckowiak	str.15
Z Oddziału Gdańskiego PTN	ALEMKA	str.19

DZIAŁ OSOBLIWOŚCI

Uzupełnienia; poprawki (Tymf Jana Kazimierza z błędem w oznaczeniu wartości)	Al. M. Kuźmin	nr 6A
Szeląg litewski z przerobioną datą 1627/6	P. Bohdanowicz	nr 9

Redakcja Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych dziękuje wszystkim PT Czytelnikom i Instytucjom za nadesłane życzenia i gratulacje z okazji wydania 25 nr GZN.

Redaktor

(-) Aleksander M. Kuźmin

NIEZNANA ODZNAKA MORSKA

Zawsze z uwagą czytam Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne, które są dla mnie wzorem regionalnych wydawnictw numizmatycznych. Ich redaktor Aleksander M. Kuźmin preferuje w nich bowiem tematy związane z Trójmiastem a nawet rozszerza je na większość Pomorza Gdańskiego - tak jak powinno to być i w innych lokalnych pismach - swój region przede wszystkim. Każdy kto interesuje się numizmatyką Pomorza Wschodniego ma już gotowy materiał do studiowania. Słowa te piszę z okazji wydania 25 jubileuszowego numeru GZN, życząc zarówno Redaktorowi jak i pismu dalszych wspaniałych i ciekawych zeszytów, autorów i ... Czytelników. A teraz do dzieła.

W zbiorach łódzkiego kolekcjonera Ryszarda M. Znajduje się ciekawa, nieznana dotąd odznaka morska (por. fot.), z nierozszyfrowanym skrótem: M O P W (lub innym przemieszczeniem tych liter) - instytucji, która ją wydała. Ekspozowane na niej elementy: statek, koło ratunkowe, kotwice, toporki strażackie i płomienie - sugerują, że odznaka ta może mieć związek z ratownictwem morsko-pożarniczym. Prawdopodobnie wydana była w latach dwudziestych.

fot. Bożena Szafrńska (Łódź)

Ponieważ obecnie na Wybrzeżu działa - Morski Oddział Straży Granicznej, to nasza odznaka wzorując się na tym mogła być: Morskim Oddziałem Pożarnictwa Wodnego lub Morskim Oddziałem Pogotowia Wodnego, etc.

Odznaka ta wybita jest w miedzi, posrebrzana i posiada wymiary: 35 X 35 mm.

Strona odwrotna ze śrubką do przykręcania.

A może Redakcja GZN lub jej Czytelnicy, bardziej związani z morzem, potrafią rozwiązać tę zagadkę.

Stanisław Bulkiewicz - Łódź

**O NIE PUBLIKOWANYM OMYŁKOWYM ORCIE KORONNYM Z
1658 ROKU**

**O NIEZNANYCH POWIAZANIACH ZNANYCH STEMPLI,
I JESZCZE RAZ O TYMFIE Z BŁĘDEM "GOR"**

W jednym z trójmiejskich zbiorów znajduje się ort koronny z 1658 roku z błędami w legendach na awersie oraz rewersie. Oto jego opis:

Ø - 30 mm

Oś: ... ↑→

Metal: Ag

Stan: III / III- Moneta lekko przytarta, na rewersie kilka dość głębokich rys, wszystkie szczegóły awersu i rewersu czytelne.

Aw:

Popiersie króla, wokoło napis:

IOAN.CASIMR.D:G.REX.POLON.M.D.L.R.P.MA:

wewnętrzna obwódka perełkowa, przedzielona koroną króla, zewnętrzna obwódka perełkowa.

Rw:

Pod koroną ozdobna tarcza pięciopółowa z herbami Polski, Litwy i Wazów.

Po bokach tarczy cyfry 1 - 8 i literki A - T. Wokoło napis przedzielony herbem Winiawa na prostej tarczy:

MONETA.NOWA.RE - GIN.POLON.1658

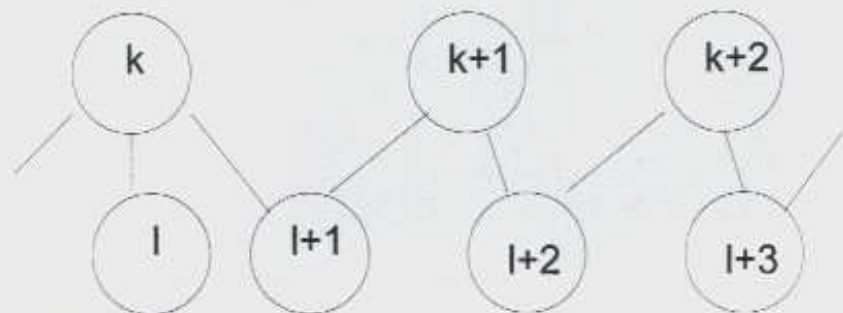
wewnętrzna obwódka ciągła, przedzielona koroną, zewnętrzna obwódka perełkowa.

Interesującym faktem jest to, że zarówno odmiana awersu jak i rewersu tej monety są od dawna znane i opisane w katalogu Cz.Kaminskiego i J.Kurpiewskiego¹.

Ort z błędem "REGIN" jest opisany pod numerem 422, natomiast ort z błędem "CASIMR" pod numerem 423 (w przypadku tej ostatniej pozycji podana jest tylko część legendy awersu, zapewne odczytana z częściowo zatartego egzemplarza) Nie natrafiłem jednak nigdy na opis monety, na której oba błędy występowałyby jednocześnie. Opisany powyżej ort przypomina o interesującym

zagadnieniu powiązania stempli awersu i rewersu różnych odmian. Przyczyna powiązania jednego stempla awersu z kilkoma stemplami rewersu lub rzadziej jednego stempla rewersu z kilkoma stemplami awersu jest dość prosta. Stemple do bicia monet zużywają się nierównomiernie. W przypadku ręcznego bicia stempel górny (zwykle był to stempel rewersu) na ogół szybciej ulegał zniszczeniu niż stempel dolny (zwany w XVII wieku stokiem). Szacuje się, że średnia wydajność stempla górnego była dwa razy mniejsza niż dolnego². Gdy górny stempel uległ zniszczeniu wymieniano go na nowy, lecz stempel dolny pozostawał nie zmieniony. Podobnie gdy stempel dolny zużył się, a górny był jeszcze dobry to oczywiście wymieniano tylko stempel dolny. Dawało to w efekcie rozmaite powiązania stempli awersu i rewersu. Przykładowy schemat powiązań stempli używanych na pojedynczym stanowisku menniczym przedstawiony jest na rys. 1.

Stemple awersu

Stemple rewersu

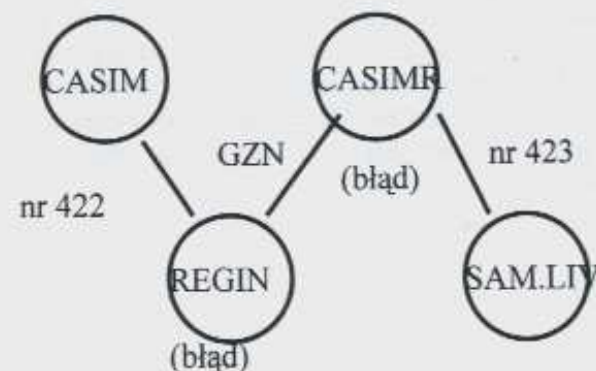
rys. 1

Zazwyczaj poszczególne odmiany literowe występowały na wielu stemplach i dlatego różne zestawienie stempli nie musiało dawać różnych odmian literowych. Jednak niektóre (rzadsze) odmiany występowały tylko na jednym stemplu.

Takimi rzadkimi odmianami są przeważnie odmiany omyłkowe. (Bywają jednak wyjątki, np. błąd "HB" zamiast "HR" występował na co najmniej dwóch stemplach do bicia talarów koronnych z datą 1630).

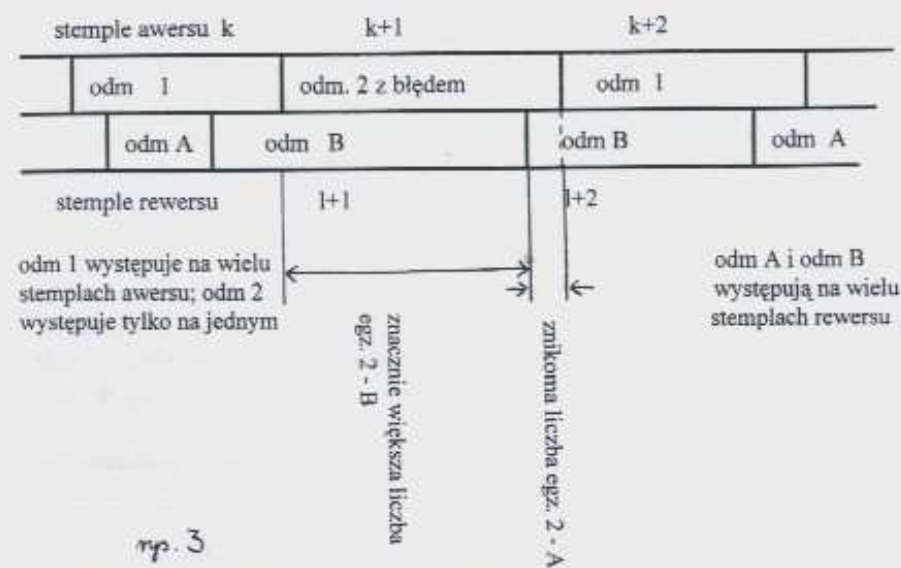
Jeżeli (co zdarza się bardzo rzadko) zarówno na awersie jak i na rewersie jakiejś monety występują błędy, to prawie na pewno istnieje odmiana z błędem tylko na awersie, jest również bardzo możliwe, że istnieje odmiana z błędem tylko na rewersie. (Istnienie odmiany z błędem tylko po jednej stronie, gdy znana jest odmiana z błędem po obu stronach, można więc z dużym prawdopodobieństwem przewidzieć, nawet gdy odmiana taka nie jest opisana w

katalogach.) W przypadku ortów z 1658 roku wcześniej znane były odmiany z błędem po jednej stronie, co wcale nie przesądzało o istnieniu odmiany z błędami po obu stronach. Przypadek ten jest jednak interesujący. Schemat powiązań stempli omawianych ortów jest przedstawiony na rysunku 2.

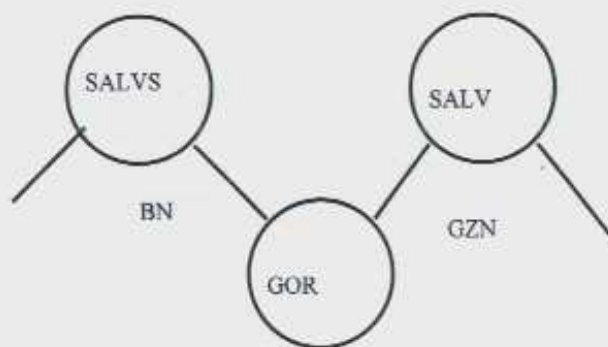

rys. 2

Przy okazji warto zwrócić uwagę, że na skutek niejednoczesnej wymiany stempli mogło dochodzić do powstawania niezwykle rzadkich powiązań awersu z rewersem (czyli rzadkich odmian literowych). Mechanizm powstawania takich bardzo rzadkich odmian przedstawiony jest na przykładzie z rysunku 3.

Przy okazji pragnę wrócić do sprawy tymfa z błędem "GOR" opisanego w 6 numerze Działu Osobliwości w 25 nr GZN. Pan Janusz Kurpiewski zwrócił uwagę w liście do redakcji, że tymf z takim błędem został już opisany w BN nr 2 (290)/1993 r. przez Pana Artura Kurpiewskiego. Pominięcie tej informacji było z mojej strony poważnym niedopatrzeniem, za które czytelników przepraszam. Jednak i w tym przypadku mamy do czynienia z nieznanym powiązaniem opisanych już wcześniej odmian awersu i rewersu. Rewers tymfa opisanego przez A. Kurpiewskiego został wybity tym samym stemplem co rewers monety opisanej w Dziale Osobliwości. W związku z tym na obu monetach występuje ten sam błąd. Jednak awersy obu monet różnią się końcówką legendy.

rys. 4

Wynika z tego, że podczas używania stempla rewersu z błędem jeden stempel awersu zużył się i zastąpiono go drugim, który miał nieco inny napis.

Paweł Bohdanowicz

- 1) Cz. Kaminski - J. Kurpiewski. Katalog monet polskich 1649 - 1696
- 2) St. Suchodolski. Technika mennicza mennicy ujazdowskiej. WN nr 1/1974

JARMARK DOMINIKAŃSKI

Tegoroczny Jarmark Dominikański nie różnił się zasadniczo od Jarmarków z kilku ubiegłych lat. Najwięcej transakcji na rynku numizmatycznym zawierano jak zwykle w pierwszy i drugi weekend Jarmarku. W dni powszednie, a także w ostatnią sobotę i niedzielę sprzedających oraz kupujących było znacznie mniej.

Poważni kolekcjonerzy przeważnie dokonywali zakupów w weekendy przed południem, gdy można było swobodnie oglądać wystawione na sprzedaż monety. Mniej więcej od godziny dwunastej dawał się bowiem zauważyć znaczny wzrost liczby oglądających i zwiedzających, przy wyraźnym spadku obrotów. Jak zwykle największym zainteresowaniem cieszyły się monety Polskie. Wielu było również nabywców monet niemieckich i rosyjskich. Co ciekawe wśród nabywców monet rosyjskich i monet Rzeczypospolitej Obojga Narodów dość często trafiali się goście zza wschodniej granicy. Świadczy to o wyrównywaniu się cen między Polską a krajami byłego ZSRR. Warto przy tym zauważyć, że wschodni kolekcjonerzy numizmatów Litwy i Korony często odznaczają się wysokim poziomem wiedzy numizmatycznej i na ogół lepiej od przeciętnych polskich zbieraczy zdają sobie sprawę z rzeczywistej rzadkości poszczególnych odmian. Nieco mniejsze niż w ubiegłych latach było zainteresowanie współczesnymi monetami egzotycznymi. Poszukiwano przede wszystkim najrzadszych pozycji; monety pospolite, bez względu na niską cenę, były kupowane sporadycznie. Większym zainteresowaniem cieszyły się natomiast monety antyczne. Kupowano chętnie "antyki" tanie, jak również te które wyróżniały się pięknym stanem zachowania, rzadkością i, co za tym idzie, wysoką ceną. Monety antyczne wyraźnie drożeją. Wyjątek stanowią tu jedynie pospolite monety z IV wieku, których bardzo wiele napływa do Polski z południa. Wśród czwartowiecznej masówki można było jednak znaleźć i okazjnie zakupić także monety rzadkie i to w zadowalającym stanie zachowania. W ogóle Jarmark, jak zawsze, sprzyjał tym, którzy polują na okazje, uważnie przeglądając wystawione na sprzedaż walory.

P.

UWAGA NA FAŁSZERSTWA

Ostatnio identyfikując monety nabyte przez kolegów po tak zwanych "atrakcyjnych cenach" natknąłem się na sztuki fałszywe. A oto opis tych monet:

- I.
- Av.
Orzeł (jagielloński)
- Rv.
Pogoń pod nią data roczna 1547.

Moneta ta miała być denarem litewskim Zygmunta Augusta, a okazała się spreparowanym półgroszem tegoż Władcy. Spreparowanie polegało na wycięciu z typowego półgroszka środka monety. W tym przypadku, by ustrzec się przed zakupem fałszerstwa wystarczyła nawet pobieżna znajomość denarów na których rysunki Orła i Pogoni są wyraźnie mniejsze niż na półgroszach a nadto rysunki Orła i Pogoni różnią się wyraźnie. O podobnych fałszerstwach pisał Henryk Mańkowski "Fałszywe monety polskie"; Poznań 1930; Janusz Kurpiewski w "Fałszerstwa monet i banknotów"; PTAiN Warszawa 1990; a także Al. M. Kuźmin w 3 numerze GZN. I tu apel do Kolegów - **czytajcie literaturę numizmatyczną. Nakłady poniesione na zakup książek a nie tylko katalogów z cenami zwróci się bardzo szybko bowiem ustrzeże przed zakupem fałszerstw.**

2. Różne monety opatrzone puncami z niżej przedstawionymi znakami

Monety opatrzone takimi puncami są masowo oferowane do sprzedaży przez Rosjan na targowiskach. Autentyczność punc budzi wątpliwości a zakupu tak puncowanych monet należy dokonywać z zachowaniem wszelkiej ostrożności. Swego czasu głośno było o monetach z fałszywymi puncami Potockich, teraz kolej na w/wym., jakie będą następne?!

Aleksander M. Kuźmin

NUMIZMATYCZNE SKOK - I

Co jakiś czas, niczym powracająca fala, pojawiają się głosy krytyczne części członków PTN na temat funkcjonowania Towarzystwa.

Nie będę zajmował się analizą tych problemów czy też próbował ze swego punktu widzenia rozdzielać racje zważnionym stronom ponieważ tak naprawdę niewiele to daje. Strony takiego sporu często się w dyskusji

DZIAŁ Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne OSOBLIWOŚCI

NR 6A 1996r.

UZUPEŁNIENIA, POPRAWKI

TYMF JANA KAZIMIERZA Z BŁĘDEM W OZNACZENIU WARTOŚCI

W czerwcowym 25 numerze Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych w Dziale Osobliwości nr 6 opublikowany został tymf Jana Kazimierza z błędnym określeniem nazwy nominału GOR zamiast GRO. Przez moją nieuwagę i roztargnienie nie wychwyciłem faktu opublikowania podobnej monety przez Biuletyn Numizmatyczny nr 2 (290) z kwietnia - czerwca 1993 roku w notatce Pana Artura Kurpiewskiego pt : "Nie opisane odmiany TYMFÓW KORONNYCH Jana Kazimierza" za co uprzejmie przepraszam PT Czytelników, a także Pana A. Kurpiewskiego.

Jak się okazuje jest to inny egzemplarz (różnice w legendzie awersu)

SZELĄG LITEWSKI Z PRZEROBIONĄ DATĄ 1627/6

Ø : 14,8 mm

Oś: ↑↑

Metal: Ag

Wykonanie: Tłoczenie maszyną walcową

Stan: III Wszystkie szczegóły bardzo dobrze czytelne.

Legenda awersu monety publikowanej w BN :

DAT: PRETIVM: SERVATA: SALVS:
POTORQ3. METALLO EST

oraz legenda awersu monety publikowanej w GZN nr 25

DAT: PRETIVM: SERVATA: SALV:
POTIORQ3E: META: EST

(tłustym drukiem zaakcentowano różnice w legendach).

O ciekawych a nieznanymi powiązaniach znanych stempli pisze P. Bohdanowicz w 26 nr GZN.

Aleksander M. Kuźmin

Aw: Pod korona ozdobna litera S na niej tarcza z herbem Wazów, wokoło napis przedzielony u góry koroną:

SIG:III:DG REX PO M D L

Wewnętrzna obwódka ciągła

Rw: Pod koroną dwie tarcze z herbami Polski i Litwy, wokoło napis przedzielony u góry krzyżykiem, a u dołu herbem Wadwicz (dwie ryby):

SOLIDVS M - D LITV 1627/6

Wewnętrzna obwódka ciągła. Ostatnia cyfra w dacie przebita z 6 na 7.

Katalog Cz.Kaminskiego i J.Kurpiewskiego [1] wymienia tylko jedną odmianę szelągów litewskich z roku 1627 (jeśli nie liczyć niezmiernie rzadkiego szeląga z dwiema datami 1622 i 1627). Do tej jedynej odmiany należy w zasadzie również prezentowany szeląg. Różni się jednak tym, że ostatnia cyfra daty została na stemplu przebita z 6 na 7. Najwyraźniej po roku 1626 zostały w mennicy wileńskiej nieużyte jeszcze walce (a być może tylko 1 walec) i aby móc ich użyć do tłoczenia monet uaktualniono na stemplach datę. Praktyka uaktualniania zachowanych stempli trwała w Polsce do XIX wieku włącznie. Dość często spotyka się na monetach ślady przebiccia daty. Najczęściej uaktualniano daty na stemplach z roku ubiegłego, rzadziej sprzed kilku lat (np. orty gdańskie 1619/16). Niekiedy data była przebijana w celu poprawienia błędu (np. data (16)52/25 na szelągu litewskim Jana Kazimierza). Wszystkie takie przeróbki są zdaniem niżej podpisanego ciekawymi odmianami, zasługującymi na włączenie do zbiorów. Prezentowany szeląg stanowi typowy przypadek. Data na stemplu została "przesunięta" o jeden rok wprzód. Na uwagę zasługuje jednak to, że obie cyfry ("stara i "nowa") są bardzo wyraźne i tworzą coś w rodzaju zgrabnej ligatury. Wiele spotykanych "przeróbek" jest bowiem słabo czytelnych i fakt dokonania zmiany daty widoczny jest tylko pod dużym powiększeniem.

Paweł Bohdanowicz.

usztywniają a to do niczego dobrego nie prowadzi. W zamian proponuję myślenie konstruktywne - pozytywne.

W prowadzonych długich nocnych rozmowach numizmatyków o teraźniejszości i przyszłości Towarzystwa a przede wszystkim o jego sprawności organizacyjnej, brakuje mi dyskusji, w miarę rzeczowej i racjonalnej o w zasadzie w tej chwili najważniejszym - o finansach Towarzystwa. Dziwnym trafem mówi się o wielu sprawach, w tym również o niedostatecznej kondycji finansowej Towarzystwa ale tak naprawdę niewiele się w tym kierunku robi. A jest to jeden z najpoważniejszych problemów nie tylko PTN-u. W tym miejscu osmielię się stwierdzić, że najszlachetniejsze i najsluszniejsze padną idee jeżeli nie będzie funduszy na ich finansowanie. Swego czasu próbowałem szukać sponsorów na takie czy inne przedsięwzięcia. Niestety mimo ogromnego zapasu osiągnięty rezultat był raczej marny choć nie mierny. Była to jednak dobra lekcja myślenia o finansach Towarzystwa. W trakcie każdej rozmowy z upatrzonym ewentualnym sponsorem niczym przysłowiowy bumerang, powracało pytanie: jak to jest możliwe, jak to tłumaczyć, że ludzie gromadzący, mimo wszystko proszę Państwa, ogromne zbiory za całkiem realne pieniądze, nie łożą czy też nie chcą łożyć na organizację przez siebie powołaną?! Cóż było mówić? Niczym fredrowski Paweł czapkę ciskałem na głowę i znosiłem to w pokorze. W końcu postanowiłem tych kilka słów napisać.

Myślę, że w całym Towarzystwie musi nastąpić zmiana myślenia. Musi narodzić się klimat dla pozytywnego, realnie ekonomicznego punktu widzenia. Każdy z członków musi wiedzieć po co i dlaczego należy do Towarzystwa! W czym Towarzystwo może mu pomóc a w czym nie. Czy respektuje cele i kierunki działania PTN czy nie. Bez odpowiedzi każdego z nas na te trzy proste pytania nie osiągnie się zamierzonych rezultatów. Maruderzy i malkontenci muszą poprostu odejść. Ponieważ specjalistów od pieniądza jest w Towarzystwie sporo, pozwolę sobie na przedstawienie trzech propozycji dotyczących finansowania a raczej samofinansowania potrzeb członków naszej organizacji. Każdy z nas musi sobie zdać sprawę, że czasy dotacji z okresu realnego socjalizmu należą do przeszłości tak jak rozdzielnictwo różnego rodzaju bonusów. Chcąc współtworzyć organizację w formie Towarzystwa, każdy z nas musi, po prostu musi, łożyć na jego działalność. Jak to zrobić w miarę najmniej boleśnie. Przede wszystkim należy podnieść składkę do realnych potrzeb. Natomiast jej pobór podzielić na dwie części tj. zupełnie symboliczną kwotę np. 1 zł miesięcznie, natomiast pozostałą kwotę przekazywać na rzecz PTN w formie darowizny. Tak rozdzielona składka spowoduje, że kwoty przekazane PTN w formie darowizny, każdy członek PTN będzie mógł odliczyć od podatku. A to oznacza, że zamiast do Urzędu Skarbowego pieniądze trafiają do PTN. Proste. Tylko trzeba się tym zająć.

Druga moja propozycja dotyczy w czystej mierze samych darowizn. Bywa tak, że licząc dochody np. w grudniu widzimy, że szykuje się dopłata. Po co dopłacać? - Zróbmy darowiznę na rzecz PTN!

Trzecia propozycja, to prosta odpowiedź na pytanie stawiane, co tu dużo ukrywać, przez dość sporą gromadkę naszych członków. Co mi daje przynależność do PTN? Niewielu z nas zadawają dziś wygłaszane na lepszym lub gorszym poziomie odczyty. Współczesne "klepaki" można kupić w każdym Oddziale Okręgowym NBP. Więc po co?

Więc proponuję powołanie numizmatycznych SKOK -ów, które będą świadczyły usługi kredytowe dla naszych członków na zakup np. walorów numizmatycznych, literatury numizmatycznej i zaspakajanie tego typu potrzeb. Powołanie SKOK -ów a więc Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo -Kredytowych wydaje się dość realne, szczególnie w świetle ustawy o SKOK -ach z 1992 roku, której nowela obowiązująca od lutego br. dopuszcza tworzenie kas przez osoby fizyczne połączone więzią o charakterze zawodowym lub organizacyjnym. Proste, tylko trzeba się tym zająć.

Wszystkie propozycje wpisuję kolegom skarbnikom do sztambucha. Jednocześnie uprzejmie proszę nie przekonywać mnie, że jest to niemożliwe. Więcej optymizmu.

Henryk Kościński.

WYSTAWA MEDALI EMISJE WŁASNE MENNICY WARSZAWSKIEJ

W holu , jak zwykle gościnnego dla n/Towarzystwa, Muzeum Archeologicznego w Gdańsku czynna była wystawa pt: "Emisje własne Mennicy Warszawskiej". Wystawa trwała od 22.05 do 20.08 1996r. Wyeksponowano na niej 176 pozycji wyjątkowej urody medali, medalionów, plakietek, żetonów, usystematyzowanych w czterech gablotach. W pierwszej znajdowały się emisje z lat 1766 - 1796 oraz 1924 - 1939 razem 63 szt.; w drugiej z lat 1946 - 1991, 42 szt.; w trzeciej emisje poświęcone otwarciu nowego gmachu mennicy, 50 szt.; w czwartej emisje poświęcone żołnierzom polskim z okresu drugiej wojny światowej, 19 szt. Wystawę zorganizowano pod auspicjami Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego Oddziału Gdańskiego staraniem Pana **Antoniego Ziółkowskiego** członka n/Towarzystwa. To właśnie **Antoni Ziółkowski** był autorem wystawy jak również właścicielem wszystkich eksponowanych obiektów.

Ze wszystkich, licznych przecież, wystaw organizowanych i przygotowywanych przez PTN Oddział Gdański staraniem naszych członków, wystawy **Antoniego Ziółkowskiego** w moim odczuciu są wyjątkowo urodziwe dzięki eksponowaniu na nich rzadkich a niejednokrotnie bardzo rzadkich,

wyjątkowej urody obiektów a także starannie i ze smakiem przygotowywanemu scenariuszowi wystawy.

Szkoda , że te piękne ekspozycje są tak ulotne, nie dokumentowane żadnym katalogiem czy choćby folderem. Niestety Towarzystwo nasze nie dysponuje , mam nadzieję że na razie, jeszcze takimi środkami finansowymi by móc to realizować. A szkoda !

Al.

NIEZNANY MEDAL

W lipcowym numerze "Dziennika Bałtyckiego" (1.07.1996 r.) Pani Izabella Greczanik-Filipp opublikowała artykuł dotyczący m.in. nieznanego medalu. Otóż pozwolę sobie zacytować fragment tego artykułu:

"...znalazł... granatowe etui, w którym znajdował się brązowy medal sporej wagi i wielkości. Na awersie medalu znajduje się herb "Lwiego Grodu" z Krzyżem Virtuti Militari i zawołaniem "Semper Fidelis" (n.b. nie jest to zawołanie lecz dewiza ; przyp. A.M.K.), oraz dedykacja: "Miasto Lwów - Siostrzycy Gdyni". Na rewersie zaś - tylko nazwisko projektanta: R. Mękicki i sygnatura Muz. N. 1517. ...".

Fotografia jest reprodukcją zdjęcia zamieszczonego w "Dzienniku Bałtyckim" przy cytowanym artykule Pani Izabelli Greczanik - Filipp

Autorce artykułu nie udało się, pomimo usilnych poszukiwań i starań odnaleźć jakiejś wskazówki kiedy i z jakiej okazji medal ów trafił do Gdyni.

A może ktoś z PT Czytelników GZN potrafi rozwiązać zagadkę medalu projektowanego przez znanego lwowskiego numizmatyka i heraldyka Rudolfa Mękickiego?

Proszę o kontakt na adres redakcji.

Aleksander M. Kuźmin

REJESTR MEDALI GDAŃSKICH

(c.d.)

224. 1980 W środku emblemat Zjednoczenia i skrót ZMSR (Zjednoczenie Morskich Stocznii Remontowych). W otoku wewnętrznym : UNION OF THE POLISH SHIPREPAIR YARD - GDAŃSK. W otoku zewnętrznym emblematy podległych przedsiębiorstw. R. Kalendarz na rok 1980. Ø 69, tombak.
- 225.. 1980 Emblemat Gdańskiej Stoczni Remontowej, poniżej napis : 4 BARKI 1600 DWT DLA NORWEGII 1980, w górze w łuku : GDAŃSKA STOCZNIA REMONTOWA. R. Barka, poniżej znak firmowy TOFTE CELLULOSE FABRIKK A/S, w otoku : VIRKE I, VIRKE II, VIRKE III, VIRKE IV - TIMBER BARGES 1600 DWT, GSR, Ø 64, tombak.
226. 1980 Sylwetka statku, powyżej : 200 REJSÓW, poniżej : MARYNARZ MIGAŁA, herb Gdańska, a w łuku w dole : GDAŃSK - HELSINKI - KOTKA. R. Ornament w kształcie ośmioboku, w nim kwadrat o poziomej przekątnej, wewnątrz kwadratu koło a w nim emblemat armatorski PLO z trójzębem, Józef Kawecki, lany, Ø 68,3, tombak w odcieniu patynowanego srebra.
227. 1980 Stylizowany statek widziany od dziobu, z prawej strony w górze : 200, poniżej głowa w koronie, z lewej strony : REJS i herb Gdańska. R. Emblemat PLO i napis : M/S KAPITAN ZIÓLKOWSKI, 44 x 55 prostokąt o zaokrąglonych narożach, tombak w odcieniu błyszczącego srebra.
228. 1980 Dwa statki, dźwig portowy, powyżej z lewej strony herb Gdańska z lwami, poniżej z prawej emblemat Naczelnej Organizacji Technicznej i napis : RADA ODDZIAŁU WOJEWÓDZKIEGO W GDAŃSKU 1945 - 1980 NOT. R. Nieregularne pętle, wewnątrz NOT, GSR, sygn. TW, Ø 64,3, tombak.
229. 1980 DNI MORZA, statki na Motławie, w tle panorama Gdańska. R. Herb Gdańska podtrzymywany przez lwy, nad nim górna część orła, w dole : GDAŃSK 1980, Wiktor Tołkin, Ø 64, tombak w odcieniu mosiądzu, wgłębienia czernione.
230. 1980 DNI GDAŃSKA 1980 i panorama miasta. R. Emblemat Jarmarku Dominikańskiego i napis : 2. VIII. - 17. VIII. WPHW GDAŃSK, Zygmunt Przechowski, Ø 64, tombak.

231. 1980 Żuraw Gdański i kamieniczki, poniżej emblemat Zakładu i w otoku: 35-LECIE ZAKŁADU DOSKONALENIA ZAWODOWEGO W GDAŃSKU. R. XXXV LAT ZDZ W SŁUŻBIE OŚWIATY 1945-1980, Ø 69,3, tombak w odcieniu mosiądzu.
232. 1980 W środku medalu : XXV-LECIE GZNS, powyżej gałązka z pięcioma liśćmi, w otoku : GDAŃSKIE ZAKŁADY NAPRAWY SAMOCHODÓW GDYNIA. R. Samochód starego typu zwrócony lekko w prawo widziany od przodu i z góry, lany, Ø 69.
233. 1980 Kościół, powyżej herb Gdańska z lwami dzielący napis : GDAŃSK - MORENA. W górze wzdłuż boków medalu napis : KOŚCIÓŁ RZYMSKO - KATOLICKI POD WEZWANIEM BOŻEGO CIAŁA. R. Splecione litery IHS, a wzdłuż boków medalu : PAMIĄTKA WMUROWANIA KAMIENIA WĘGIELNEGO 30.XI.1980. U dołu : ZELUS DOMUS TUAE COMEDIT ME, lany, Józef Fukś, 93 x 102 w kształcie pięcioboku o zaokrąglonych narożach.
234. 1980 Sylwetka kościoła, w dole herb Gdańska podtrzymywany przez lwy, po obu stronach herbu napis : GDAŃSK - OSOWA. Nad kościołem wzdłuż boków : 1980 KOŚCIÓŁ CHRYSZTUSA ZBAWICIELA, lany, Józef Fukś, jednostronny 119 x 94 w kształcie trójkąta, naroża przy podstawie ścięte, górne naroże zaokrąglone.
235. 1980 Herb Gdańska z lwami, w tle bazylika mariacka, w dole daty : 1945 - 1980. R. W środku medalu lira, a w otoku : TOW. ŚPIEWACZE IM. K. SZYMANOWSKIEGO - GDAŃSK, lany, Józef Kawecki, Ø 70,5 w odcieniu patynowanego srebra.
236. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców i napis : SOLIDARNOŚĆ GDAŃSK 1980, w lewym górnym rogu słoneczko, w prawym dolnym rogu małymi literami : SŁOŃCE NADZIEI. R. Na pierwszym planie pomnik, w tle płot z bramą, za nimi dźwigi stoczniowe i wokół : POMNIK POLEGŁYCH STOCZNIOWCÓW 1970, lany, Gertruda Kuziemska - Wilczopolska, 83,5 x 78 zbliżony do kwadratu o zaokrąglonych narożach, 200 szt. Morze Nr 8/1981, Gd. Zeszyty Numizm. Nr 15/1994
237. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców, w tle mapa Wybrzeża Gdańskiego, z lewej strony pomnika "1970", z prawej strony "1980", w otoku: ROCZNICA WYDARZEŃ GRUDNIOWYCH GDAŃSK, sygn. TDK. R. W centrum herby Gdańska, Elbląga, Gdyni i Szczecina, poniżej charakterystyczne liternictwo w napisie SOLIDARNOŚĆ, a w otoku:

- ODDALI ŻYCIE ABYŚ TY MÓGŁ ŻYĆ GODNIE, Tadeusz Kawski, Daniel Kufel Ø 38 w odcieniu błyszczącego mosiądzu, a także matowe. Wybity z okazji odsłonięcia i poświęcenia pomnika. Społeczny Komitet Budowy Pomnika Poległych Stoczniovców.
238. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców, obok pomniejszone dźwigi stoczniowe i daty: 1970-1980, w dole: 16.XII.1980. W otoku: ODDALI ŻYCIE ABYŚ TY MÓGŁ ŻYĆ GODNIE. R. Emblemat Stoczni Gdańskiej, w dole charakterystyczny napis: SOLIDARNOŚĆ, w otoku: W DZIESIĄTĄ ROCZNICĘ WYDARZEŃ GRUDNIOWYCH W GDAŃSKU, Tadeusz Kawski. Daniel Kufel, Ø 35 w odcieniu mosiądzu, także w białym metalu, 5000 szt. Wybity z okazji odsłonięcia i poświęcenia pomnika. Społeczny Komitet Budowy Pomnika Poległych Stoczniovców. Morze Nr 5/1981.
239. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców, dzielący daty : 1970 - 1980. Wokół : ODDALI ŻYCIE ABYŚ TY MÓGŁ ŻYĆ GODNIE. R. MKZ NSZZ (Międzyzakładowy Komitet Założycielski Niezależnego Samorządnego Związku Zawodowego) i charakterystyczny napis : SOLIDARNOŚĆ W GDAŃSKU 16. XII. 1980. W otoku : W DZIESIĄTĄ ROCZNICĘ WYDARZEŃ GRUDNIOWYCH , GSR, Zygmunt Przechowski, Ø 64, tombak w odcieniu brązu, nieliczne w odcieniu mosiądzu, 400 szt. Biuletyn Numizmatyczny Nr 4/1981
240. 1980 Charakterystyczny napis SOLIDARNOŚĆ, w bruzdach tłum ludzi w pochodzie. R. W środku serce, wokół bruzdy. Wzdłuż boków medalu : w górze POLSKA, w dole GDAŃSK - SIERPIEŃ 80, z lewej strony KRAJOBRAZ, z prawej strony LUDZIE - IDEE, lany, Piotr Solecki, 77 x 77 kwadrat o lekko wybrzuszonych bokach.
241. 1980 Charakterystyczny napis SOLIDARNOŚĆ i tłum ludzi w pochodzie (jak awers medalu nr 240). R. W środku serce, wokół bruzdy, w dolnym łuku : GDAŃSK - SIERPIEŃ 1980, lany, Piotr Solecki, Ø 74.
242. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców, z prawej strony cztery postacie kobiece i napis : GDAŃSK 1980. R. Na trzech transparentach charakterystyczny napis : SOLIDARNOŚĆ, u dołu data : 31.VIII. 1980, bity w Częstochowskich Zakładach Produkcyjnych w 1981 r., Wojciech Barylski, 45 x 45, tombak patynowany 1830 szt. Medale 1979-1987 Veritas INCO, Częstochowa 1990.

243. 1980 Pomnik Poległych Stoczniovców, z lewej strony statek na pochylni i dźwigi stoczniove, z prawej strony panorama miasta i napis : GDANSK 1970-1980, lany, jednostronny medalion z uchem, Ø 193.
244. 1980 Herb Gdańska z lwami i daty : 1950-1980. R. Emblemat Przedsiębiorstwa PREFABET-GDANSK dzielący napis : XXX - LAT, lany, Ø 63,5.
245. 1980 Herb Gdańska z lwami, powyżej XXXV, poniżej w łuku : 1945-1980. R. Emblemat Przedsiębiorstwa, a w otoku : GDAŃSKIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWNICTWA MIEJSKIEGO, Ø 59,5, tombak.
246. 1980 W środku medalu : 35 LAT, a w otoku : BIBLIOTEK PUBLICZNYCH 1945-1980. R. Herb Gdańska, a poniżej w czterech wierszach napis : WOJEWÓDZKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA W GDAŃSKU, lany, Ø 78.
247. 1980 Emblemat ZSMP. W otoku : ZA ZASŁUGI DLA ZWIĄZKU SOCJALISTYCZNEJ MŁODZIEŻY POLSKIEJ. R. Stylizowany herb Gdańska z lwami, poniżej napis : ZARZĄD WOJEWÓDZKI ZSMP W GDAŃSKU, projekt Zygmunt Przechowski, wykonanie Tadeusz Gajor, 63,7 x 59,3 spłaszczony ośmiokąt o zaokrąglonych narożach, tombak.
248. 1980 Żaglówka z wydętymi żaglami, w głębi kamieniczki, Żuraw Gdański i wieża Kościoła Mariackiego. R. Dwóch biegaczy przekazujących pałeczkę, powyżej : XXXV LAT 1945-1980, poniżej : SPORTU I TURYSTYKI WOJ. GDAŃSKIEGO, lany, Piotr Solecki, Ø 75 w odcieniu mosiądzu.
249. 1980 Biegacz i napis : II ZAWODY L.A. O PUCHAR WYŻSZYCH UCZELNI W.F. R. GDAŃSK, Ø 50 z uszkiem, połączane aluminium.

1981

250. 1981 POLSKIE LINIE OCEANICZNE - XXX LAT, herby Szczecina, Gdyni i Gdańska i daty 1951-1981. R. POLISH OCEAN LINES 1500000 DWT, MW wybity w 1980 r., Piotr Gawron, Ø 70, tombak srebrzony 1500 szt. patynowany 1500 szt. III-177.

Młoszcz Frąckowiak

Z ODDZIAJU GDAŃSKIEGO PTN

W dniu 17.06.1996r. w budynku głównym Wyższej Szkoły Morskiej w Gdyni nastąpiło otwarcie wystawy pt : "MEDALE MORSKIE ZE ZBIORÓW ROMUALDA SIERADZKIEGO"

Organizatorem wystawy, jak czytamy w uroczystym, pięknie graficznie wydany zaproszeniu byli Wyższa Szkoła Morska oraz Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Wystawa towarzyszyła uroczystemu otwarciu posiedzenia Senatu Uczelni z okazji 76-lecia Szkoły Morskiej. Romuald Sieradzki, niezwykle aktywny wystawca medali, członek n/Towarzystwa tym razem wyeksponował przeszło 400 medali usystematyzowanych w działach :

- Szkolnictwo morskie
- Porty i miasta portowe
- NAVIGARE NECESSE EST
- Linie żeglugowe

Szczególne zainteresowanie licznie zwiedzających wystawę budziły medale Wyższej Szkoły Morskiej, Daru Pomorza oraz Polskich Linii Oceanicznych.

W dniach 22.05 - 20.08 czynna była wystawa autorstwa Pana Antoniego Ziółkowskiego pt : "EMISJE WŁASNE MENNICY WARSZAWSKIEJ" eksponowana w holu Muzeum Archeologicznego w Gdańsku. Szerzej o tej wystawie piszemy w innym miejscu tego numeru.

W dniu 3.09.1996r. , po przerwie wakacyjnej Oddział Gdański PTN zainaugurował swoje comiesięczne spotkania odczytem prof. Jerzego Rogulskiego pt: „Miedziana moneta polska”. Prelekcja niezwykle ciekawa, bogato ilustrowana przezroczami. Redakcja GZN ma cichą nadzieję, że uda

się skłonić prof. J. Rogulskiego do opublikowania tekstu referatu na łamach GZN.

W dniach 5 - 8 09.1996r. odbyła się II Międzynarodowa Konferencja Numizmatyczna pt: „Rozwój muzealnictwa i kolekcjonerstwa numizmatycznego - dawniej i dziś - na Białorusi, Litwie, w Polsce i Ukrainie.”. W Konferencji udział wzięło około 60 osób z Litwy, Białorusi, Ukrainy i Polski. Ze środowiska gdańskiego udział w Konferencji brali Pani Roma Włodarczak z Muzeum Zamkowego w Malborku, Pan Karol Nowaliński z Muzeum Historii Miasta Gdańska oraz Aleksander M. Kuźmin Członek Zarządu n/Towarzystwa.

Z przyjemnością i satysfakcją pragnę poinformować PT Czytelników, że w czasie oficjalnych uroczystości, decyzją Zarządu Głównego PTN złotą odznaką PTN uhonorowana została m.in. Pani Roma Włodarczak z Muzeum Zamkowego w Malborku. Pani Roma Włodarczak pomimo że nie jest członkiem PTN bardzo aktywnie uczestniczy we wszystkich formach działalności n/Towarzystwa. Znamy ją przecież z co prawda niezbyt licznych artykułów zamieszczanych na łamach GZN ale za to niezwykle ciekawych. Jest też autorką kilku odczytów wygłoszonych na naszych zebraniach.

Do Zarządu Oddziału Gdańskiego PTN nadeszła wiadomość z Częstochowy o założeniu na tamtejszym terenie Stowarzyszenia Archeologiczno - Numizmatycznego im. Dra Władysława Terleckiego. Prezesem SA-Nu został wybrany były prezes Częstochowskiego Oddziału PTN Pan Tadeusz Sączek.

Stowarzyszenie wydaje swoje pismo "Magazyn Numizmatyczny", którego to pisma ukazały się już dwa numery, redaktorem pisma jest również **T. Sączek**. Kolegom z częstochowskiego SA-Nu życzymy wszelkiej pomyślności i mamy nadzieję na owocną współpracę. Niestety, z treści niektórych artykułów zamieszczonych w dwóch pierwszych numerach MN bynajmniej nic takiej współpracy nie zapowiada. Dominują wojownicze słowa pod adresem ZG PTN. Mam nadzieję, że jak zwykle czas zaleczy wszelkie rany i urazy i w przyszłości SA-N oraz PTN zgodnie będą współpracować. Bo tak naprawdę więcej nas łączy niż dzieli.

W holu Muzeum Archeologicznego w Gdańsku czynna jest od 26.08.1996r. wystawa pt : **"ŻOŁNIERZOM POLSKIM DRUGIEJ WOJNY ŚWIATOWEJ"** autorstwa Pana **Konstantego Siekierskiego** członka n/Towarzystwa. Pan **K. Siekierski** znany jest z licznych wystaw medali o tematyce wojskowej. Tym razem eksponuje około 40 medali poświęconych generałom i admirałom polskim biorącym udział w bojach II Wojny Światowej. Medale są przeważnie bite przez Mennicę Warszawską, ale bez wątpienia najpiękniejszym wystawianym medalem jest medal lany poświęcony bitwie n/Bzurą.

Zarząd Oddziału Gdańskiego PTN zaprasza na cykl odczytów i prelekcji, które odbywają się w Muzeum Archeologicznym w każdy pierwszy wtorek miesiąca o godz. 17⁰⁰. A oto tematy odczytów i ich Autorzy:

- **Mirosław Fudziński** - Znaleźiska monet z badań archeologicznych na terenie starego kościoła w Rumi. I.X.1996r.

- **Józef Borzyszkowski** - Drogi do niepodległości. Działalność inteligencji pomorskiej na przełomie wieków. 5.XI.1996r.

- **Roma Włodarczak** - Donatywy gdańskie w zbiorach malborskich. 3. XII. 1996r.

Ostatnio ukazały się m.in. niżej wymienione pozycje literatury numizmatycznej godne polecenia:

- **Pozaeconomiczne funkcje pieniądza - materiały z X Ogólnopolskiej Sesji Numizmatycznej w Nowej Soli**. Książka pięknie edytorsko wydana przez Wydawnictwo Z. Bartkowiak.

- **Białoruś, Litwa, Polska, Ukraina - Wspólne dzieje pieniądza - materiały z I Międzynarodowej Konferencji Numizmatycznej w Supraślu**. Książka wydana przez ZG PTN.

- **Zapiski Numizmatyczne - tom I** - wydane przez Muzeum Narodowe w Krakowie Sekcję Numizmatyczną PAN Oddział w Krakowie. Pierwszy numer tego pisma poświęcony jest pamięci Emeryka Hutten-Czapskiego.

ALEMKA